

PRED VOLITVAMI V TRSTU

Stranpota slovenske politike na Tržaškem

Pogubne posledice političnega oportunizma — Beseda treznim Slovincem

Sedanja volilna borba na Tržaškem je postavila slovensko prebivalstvo pred razne politične uganke, ki si jih ne zna rešiti. Človeku iz ljudstva najprej ne gre v glavo, zakaj so pri volitvah l. 1952 številne nasprotne si naše stranke lahko složno nastopile na Listi slovenske skupnosti in zakaj je to danes nemogoče.

V Demokraciji in Kat. glasu beremo že več mesecev, da je vzrok v temle: resnično demokratičnemu Slovincu in prepričanemu katoliku je moralno prepovedano, da v kateremkoli primeru sodeluje s komunisti, pa naj ti spadajo po programu tej ali oni struji. To je baje načelen razlog, zaradi katerega so ljudje okoli Kat. glasa in dr. Agneletta odklonili vsako sodelovanje z ostalimi Slovinci, ter se znašli raje popolnoma sami. Gre torej za velika načela, katerim hočejo ostati za vsako ceno zvesti.

Ta umovanja imajo le eno napako, da jim noben trezno misleč človek ne verjame.

NAČELNOST BREZ NAČEL

Slovinci, ki so še v posesti svojih duševnih zmožnosti, se namreč prav dobro spominjajo, s kolikim navdušenjem so se tudi pristaši Slov. dem. zveze in sedanje Slov. kat. skupnosti l. 1952 udeležili nepozabnega tabora na Bazovici. Mladi Agneletto je na njem z ognjevitimi besedami dokazal množicam, kako nujno potreben je skupni nastop s slovenskimi strankami, s katerimi SDZ danes iz »načelnih« razlogov noče sodelovati!

To je bil čas, ko je dr. Josip Agneletto potoval v London s tedanjim voditeljem O.F. Brankom Babičem ter z njim na Angleškem tesno in prijateljsko sodeloval. Kje so bila tedaj njegova »načela«?

Kmalu zatem so prišle občinske volitve. Po vseh vaseh našega ozemlja so Agnelettovi govorniki zahtevali od ljudstva, naj enodušno odda svoje glasove Listi slov. skupnosti. Nič jih ni motilo, da so bili na njej povsod tudi zastopniki O. F. Kje so bila takrat njihova »načela«?

Kat. glas je v tistih časih priobčil uvodnik, kjer je pozival vse zavedne Slovence, naj enodušno glasujejo za Listo slovenske skupnosti, češ da je to njihova sveta narodna dolžnost. Tudi te gospode ni tedaj prav nič motilo, da so bili na listi zastopniki O. F.!

Sedaj pa prihajajo ter razlagajo istim ubogim bralcem, da je ravnanje, ki so ga l. 1952 sami zagovarjali, nasprotno katoliškimi načelom! Naj pojasnijo, kdaj so govorili nerazumno ljudem: l. 1952 ali l. 1956? Katoli-

ška načela se v 4 letih niso spremenila. Morala Cerkve se ne more ravnati po trenutnih političnih muhah kaplana Šorlija, temveč je vedno enaka!

L. 1952 smo pa doživeli še nekaj neprijetno hujšega. Glavna borba tržaških Slovincov je bila tedaj uperjena proti Vidaličevim kominformistom. Vsaka naša vas je bila prepleljena s protividalijevskimi proglašji. Proti Vidaliču ni nihče tako hrumele kakor Branko Agneletto. Toda kaj se je zgodilo?

Protikominformistični letaki na podeželju se niso še posušili, ko so agnelettovci izvršili v Nabrežini kar na lepem vratolomen

Zakaj je prišlo do preobrata

Toda naša javnost stoji še pred drugo uganke: če že gospodje danes nočejo več sodelovati s komunisti, zakaj niso skušali sodelovati vsaj s Skupino neodvisnih Slovincov in Slovensko krščansko socialno zvezo. In res nas je marsikdo vprašal, iz kakšnih razlogov se nismo z njimi sporazumeli. »Saj vi ste vendar demokrati in odklanjate komunistično ideologijo!« smo slišali. »S Slov. kat. skupnostjo vas vrh tega družji krščansko svetovno naziranje. Kako, da se niste sporazumeli?«

Najprej odgovarjamo, da gospodje tega niso marali, da so po načrtu hoteli biti sami, ker so medtem že zavili na svojo posebno pot.

Na to so se jeli skrbno pripravljati, brž ko so sprevideli, da je Svobodno ozemlje propadlo in da prihaja v Trst Italija. Dr. Agneletto je čez noč začel izostajati od skupnih sej s tržaškimi neodvisneži ter zatem pretrgal z njimi vse zveze. V časopisju so se čedalje bolj množile njegove izjave, da s komunisti katerekoli vrste in njihovimi »sodelavci« noče več imeti nobenih stikov.

Zakaj so Agneletto in tovariši tako ravnali, je okt. 1954 zelo odkrito povedal politični poročevalec t. zv. Slov. kat. skupnosti. Tržaški Slovinci — je dejal — prihajajo pod oblast države, kjer je »sumljivo in škodljivo« že sleherno bratenje posameznikov s komunističnim prevratništvom. Kaj šele bratenje večjih skupin kake narodne manjšine.

Toda kako to, da so gospodje obenem podrli vse zveze tudi s tržaškimi neodvisneži? Ti niso bili komunisti, v njihovih vrstah so tudi verni katoličani in duhovniki! Čemu torej z njimi niso hoteli imeti opravka?

Samo zavoljo tega ne, ker so menili, da so tudi trž. neodvisneži slabo zapisani v vladnih krogih Italije. Ravno tako smo bili po nji-

politični skok, kakor ga svet še ni videl: čez noč so pred vsem ljudstvom zatajili svoj program, zapustili svoje zaveznike ter se združili ravno z onimi komunisti, zoper katere je bila uperjena vsa ostrina volilne borbe in v katere so se zlasti agnelettovci do poslednjega hipa najbolj ljuto zaganjali. Glavno jim je bilo, da s pomočjo kominformistov zavladajo v občini.

Tolika breznačelnost je edinstven primer v politični zgodovini primorskih Slovincov. Ti voditelji so torej v naših krajih zares prav zadnji, ki imajo pravico, dajati komurkoli nauke o demokratični ali katoliški načelnosti v politiki.

hovem »slabo zapisanic« mi, ker smo v Novem listu preodločno branili slovenske pravice proti vladni in kateremkoli imenitniku!

Glavno vodilo Agneletta in njegovih »katoliških« zaveznikov niso bila torej nobena načela. Razjedala jih je edino skrb, da se niti v najmanjši stvari ne zamerijo vladajočim Italijanom, katerim so se začeli na vse pretege dobrikati ter se jim — ponujati!

Da s svojimi načrti uspejo, se jim je v njihovi politični kratkovidnosti zdelo najprej neogibno potrebno, da neutegoma zataje svoja prejšnja zavezništva ter se s hrupom odtrgajo od vseh ideološko »sumljivih« in tudi narodno »preostrih« skupin.

S KLOBUKOM V ROKI

In tedaj so se začeli vrtiti pred očmi strmčnega slovenskega ljudstva kot v filmu kaj čudni prizori.

Komaj je prvi italijanski general prišel v Trst, da prevzame oblast od Wintertona, sta se Josip Agneletto in Teofil Simčič že znašla s klobukom v roki pohlevno pred njegovimi vrati. To je pomenilo: »Na naju dva se lahko Italijani zanesejo.«

Ravno tako sta stala, če se jima je le posrečilo, s klobukom v roki pred vsakim oblastnikom, ki je slučajno prišel iz Rima v Trst. Smisel je bil vedno isti: »Na naju dva se Italijani lahko mirno zanesejo, mi smo lojalni laški državljani.«

Do črne zemlje se upogibata tudi ob sleherni priliki generalnemu komisarju Palamari.

Toda Josip Agneletto je na žalost prešel od pohlevnih poklonov in besed tudi na — dejanja! V tržaškem mestnem svetu je ob številnih prilikah brez vsake potrebe glasoval popolnoma odkrito za predloge najbolj za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

VOLITVE V AVSTRIJI

V nedeljo so si 4 milijoni avstrijskih volivcev izbrali svoje zastopnike v parlament. Kot glavni tekmeči so si stali nasproti socialisti in kršč. socialci. Obe stranki sta 10 let skupno vladali državi ter priborili Avstriji neodvisnost in veliko gospodarsko blaginjo. V zunanji politiki sta si edini: Avstrija naj bo vojaško nevtralna in naj se ne vtika v spore velesil, čeprav spada po svoji omiki in miselnosti popolnoma v krog zapada.

V čem obstoje torej politične razlike? Volilna borba je dokazala, da se bistveno ločita v vprašanju — petroleja. Iz avstrijskih vrelcev petroleja pridobivajo letno nad 3 milijone ton bencina, ki predstavljajo največje bogastvo države. Deset let so vrelce izkoriščali Rusi ter pošiljali dragoceno tekočino v Sovjetsko zvezo.

Nastalo je vprašanje, kdo naj jih sedaj izkorišča. Socialisti so zahtevali, naj se poddržavijo, kršč. socialci pa, naj se pritegnejo k izkoriščanju tudi inozemske družbe. Država — so dejali — je že danes lastnica ali so lastnica okrog 70 odstotkov avstrijske industrije, a je na žalost potratna in ne zna gospodariti. Kršč. socialni finančni minister Kamitz je dokazoval, da bi vrelci več nesli, če bi pritegnili napredne inozemske podjetnike. V tem primeru bi država lahko občutno znižala davke in to da je za ljudstvo najvažnejše!

V nedeljo so pri volitvah zmagali kršč. socialci. Prej je bilo med njimi in socialisti le za enega poslanca razlike, sedaj imajo namesto 74 poslancev 82, socialisti so pa padli od 75 na 73. Najhujši poraz so doživeli vmesni desničarski nacionalisti.

Socialisti in kršč. socialci se bodo sedaj pobotali ter še naprej skupno vladali državi. Volilna borba je bila dostojna, vredna kulturnega naroda in je lahko v zgled tudi Slovencem v naših krajih.

TITO SE JE VRNIL

V soboto se je predsednik republike vrnil z obiska v Franciji domov. Italijanska oblastva so ob njegovem prehodu skozi Tržič podvzela vse ukrepe, predpisane za poglavarje držav in vladarje. Vse vlake, natovorjene z blagom, so ustavili ter jih preložili na stranske tire in ustaviti so se morali tudi osebni vlaki. Poseben voz, poln orožnikov in policistov, je pridiral pred Titom v Tržič, da se prepriča, ali so tračnice varne, in ob vsej progii so bili razpostavljeni vojaki.

Neki nepoučen potnik se je prestrašil, da je izbruhnila vojna. Medtem je »modri vlak« švignil mimo kakor puščica.

Ob prihodu v Jugoslavijo je Tito izjavil, da je z obiskom v Franciji silno zadovoljen. Francosko prebivalstvo da ga je sprejelo nadvse priščno in pariški državniiki so popolnoma razumeli zunanjo politiko Jugoslavije, ki vzdržuje prijateljske zveze s Sovjetsko zvezo, ne da bi bila »zategadelj spremeniła svojo politiko«. Jugoslavija se je prepričala, da ji je Francija »prijateljica, s katero bo v bodočnosti lahko sodelovala«.

»Tudi v Italiji« — je rekel Tito — »so nas sprejeli z veliko naklonjenostjo in priščnostjo«. Iz teh besed mnogi sklepajo, da bo Tito v doglednem času obiskal tudi Italijo.

EDEN SE BRANI

Načelnika angleške vlade še vedno napadajo, ker je povabil Hruščeva in Bulganina v Veliko Britanijo. Posebno ostri so mnogi ljudje iz Delavske ali Laburistične stranke.

Eden jih je zavrnil v obsežnem govoru in med drugim dejal: Če gre za ohranitev miru, sem pripravljen se pogajati z vsakomer. Nisi šibak, že če govoriš z nasprotnikom. To velja le za ljudi, ki nimajo zupanja v svoje ideje ter jih ne znajo braniti.

VOLIVCEM!

Zastopniki liste Trst Tržačanom — Trieste ali Triestini, v katero so vključeni tudi trije predstavniki narodno zavednih Slovencev, je vložila, kakor smo poročali, na generalnega komisarja Palamaro priziv zoper volilno področno komisijo, ker je na krivičen in protizakonit način prepovedala tržaškimi neodvisnežem, da se udeležijo volitev za mestni svet.

Generalni komisar je priziv odbil, češ da on ni pristojen, da bi o stvari odločal. Palamara si je torej kot Poncij Pilat umil roke!

Sedaj so predstavniki liste: Trst Tržačanom poslali pritožbo na tržaško prizivno sodišče z zahtevom, naj nemudoma, to je pravčasno razveljavi protipostavni sklep področne komisije ter dovoli najvažnejši opozicijski skupini, izza katere stoji, kakor vsi priznavajo, 30.000 pristnih tržaških volilnih upravičencev, da se udeleži kakor vse ostale stranke volitev v trž. občinski svet.

Na odločitev bomo čakali še nekaj dni in nato dali našim ljudem navodila, kako naj se ravna 27. maja!

CHURCHILLOVO MIŠLJENJE

Stari državnik je prejšnji teden dopotoval z ženo v nemško mesto Achen, da bi tam sprejel tako zvano odlikovanje Karla Velikega za zasluge, ki si jih je pridobil za Združeno Evropo. Mož je zdrav, toda na njem leži težko breme visoke starosti. Ko je moral po strmih stopnicah v zgodovinsko dvorano, kjer so dolga stoletja kronali nemške cesarje, so ga nosili na posebej zanj izdelani stolici.

Njegov duh je pa še bister in živahen. V svojem govoru je poudaril, da dogodki v Rusiji niso le gola politična taktika. V tej deželi se pripravljajo daljnosežne spremembe. Dozoreva čas, ko bo treba Sovjetsko zvezo pritegniti v politični sklop zapadnih dežel, da se zagotovi trajen mir na svetu. Pri tem je treba razumeti in upoštevati tudi zaskrbljenost Rusije, da bi je ne obkrožili in osamili ter spet vdrla na njeno ozemlje.

Te Churchillove besede so vzbudile posebno pozornost. Z njimi je cikal na Nemce.

Po mnenju prenekaterih je to sicer močan in sposoben narod, a v svojem nacionalizmu nepopoljšljiv, ker nikdar ne mara priznati

svojih napak. Najlepši dokaz o tej resnici so Nemci podali še pred kratkim, ko naj bi festival v Cannesu prikazal resen film o Hitlerjevih taboriščih v Dachavu in Buchenwaldu. Nemška vlada je v znak protesta odpoklicala vse svoje predstavnike in umaknila vse svoje filme iz Cannesu.

V svojem nacionalizmu se čuti užaljeno, celo če svet žigosa naciste, samo ker so Nemci. Krivi so torej vedno drugi in nikoli Nemci! Taka miselnost je nevarna za vse sosede ter ogroža trajen mir med narodi. Edino s pomočjo Rusije — je namignil Churchill — je mogoče držati Nemce na uzdi.

CRABB

Medtem ko sta Hruščev in Bulganin obiskovala razne kraje v Veliki Britaniji, je križarka Ordžonikidze, na kateri sta bila priplula iz Rusije, ležala zasidrana v pristanišču Portsmouth.

Lepega dne se je pojavil v luki angleški mornariški kapitan Crabb ter se spustil v opravi potapljača pod vodo v bližini sovjetske bojne ladje, a se ni — nikoli več vrnil. Očitno je bilo, da je zgubil življenje. Čudno je le bilo, da je angleška vlada dolgo o vsej zadevi molčala.

Zakaj tak molk? Listi pišejo, da je imel Crabb nalogo preiskati do podrobnosti dno moderne križarke, o kateri so sumili, da jo žene atomska sila. Pri tem vohunskem delu se je baje ponesrečil. Drugi spet pravijo, da so ga Rusi zasačili ter spravili živnega v Sovjetsko zvezo.

Kaj je resnica, ne vemo. Ravnanje Angležev je bilo vsekakor nedopustno, ker sta bila Hruščev in Bulganin njihova gosta. To je isto, kakor da koga povabiš v svojo hišo, medtem preiskuješ žepe njegove suknje.

Eden se sedaj opravičuje pred parlamentom, a slabega vtisa ne more zbrisati.

NADŠKOF GROESZ

Ogrski komunisti so kakor znano obsodili na dolgoletno ječo ne le kardinala Mindszentya, marveč tudi nadškofa Groesza. Prejšnji teden je pa njihov predsednik vlade poklical k sebi nadškofa ter mu javil, da se sme vrniti v svojo škofijo in tu opravljati svoje nadpastirske posle. Mnogi sodijo, da ima ogrska vlad namen ustvariti med državo in Cerkvijo vsaj znosno razmerje. Tudi to je posledica zadnjega občnega zbora boljševoikov v Moskvi.

SPREMENBE V VODSTVU

Na vodilnih mestih v Sovjetski zvezi se pripravljajo na značilne spremembe. Ker je predsednik republike Vorosilov že precej star, se namerava umakniti. Na njegovo mesto bo baje prišel sedanji ministrski predsednik Bulganin. Po mnenju tujih opazovalcev naj bi načelnik vlade postal Mikojan ali Malenkov, ki spet pridobiva ugled in veljavo. V tem se vidi vsa razlika s Stalinovimi časi: prej bi bili Malenkova zaprli ali ustrelili, sedaj mu dajejo možnost, da pride spet do vodilnega položaja.

TEKMEC KINA

Televizija danes že prav nevarno tekmuje kinu. Posebno ob četrtkih se ljudje v kavarnah in gostilnah gnetejo in bore za sedeže, da bi gledali nagradno tekmovanje »odnehaj ali podvoji«. Lastniki kino dvoran so se zaradi tega pritožili in policija je izdala odredbo, da se v kavarne ne smejo postavljati odvečne stolice, niti sedeži vnaprej naročevati.

NOVICE

ZELO ENOSTAVNO SE JE ODKRIŽAL

V Agropoli blizu Pisticci, kjer so bili tudi naši interniranci, je domači lekarnar Ricciardi trgoval pod roko tudi z mamili in zapisoval odjemalce v svoje knjige. Ko je zvedel da prihaja policija preiskovat sezname in ugotavljal, koliko in komu je prodajal, je pri priči sam sežgal lekarno in tako uničil vse dokaze. Se mu je že moralo splačati.

STARŠI, STORITE SVOJO DOLŽNOST!

Bližajo se zadnji dnevi za vpisovanje dijakov v naše srednje šole na Tržaškem in Gorškem.

Starši, ki iz malomarnosti ali drugih vzrokov otrok niso še vpisali, pogostoma pozabljajo, da živimo v novih časih, ko določena mera izobrazbe ni potrebna samo mladini, hrepeneči po kakih »višjih« poklicih, temveč vsa komur! Izobrazba je potrebna čedalje bolj tudi onim, ki hočejo umno obdelovati zemljo, potrebna je obrtniku, potrebna delavcu v tovarni.

Mnenje, da je srednja šola ustanovljena samo za »višje« službe, je popolnoma zgrešeno in starinsko. Dandanes zahtevajo že v mnogih deželah nižjo srednjo šolo tudi od vajencev, kdor te šole nima, ostane nekvalificirana in slabše plačana delovna moč in ne pride nikamor naprej. S časom bodo podjetniki in podjetja stavila enake zahteve tudi pri nas in tedaj bo hudo za vse one, ki so končali samo ljudsko šolo in tako ostali nezobrazeni.

Pomislite, starši, na bodočnost svojih otrok in pošljite jih, dokler je še čas, vsaj za nekaj let v naše srednje šole.

Razen koristi svojih otrok imejte pa preoči tudi koristi slovenskega narodnega občestva. Kultura narodov se ne presoja samo po številu njegovih inženirjev, zdravnikov, odvetnikov in uradnikov, temveč predvsem po splošni izobrazbi njegovih širokih množic, po tem, ali so te dovolj zrele, da znajo samostojno presojati vse pojave in vsa vprašanja v zasebnem in javnem življenju!

Zato moramo slovenske srednje šole čuvati in braniti kot punčico v lastnem očesu. To sveto dolžnost nam nalaga še prav posebno desetletnica obnove naših srednjih šol, da se bodo v prihodnosti še bolj razživele in razvijale!

EKSCELENCE SO ZGINILE

V Italiji je bila dolgo ukoreninjena navada, da so raznim imetnikom pridelali častni naslov Ekscelenca. Mussolini je te naslove še pomnožil, tako da so bili vsi visoki uradniki od prefekta navzgor Ekscelence. Nekateri možje so bili kar blaženi, če jih je kdo nagovoril s tem blestečim, a praznim nazivom.

Zdaj je pa ministrski predsednik Segni razposlal okrožnico, da Ekscelenc ni več. Celo državnemu poglavarju Gronchiju smeš pisati samo »gospod predsednik.«

KAM GRE DENAR

Lansko leto so prebivalci Italije potrošili za razne življenjske potrebe 9213 milijard lir.

Od tega so izdali za živež 4213 milijard, torej skoro polovico vseh izdatkov. Za oblačila je šlo 1000 milijard, za pijačo 675, pokadili pa so za 420 milijard. V dim in skozi grlo so pogнали potemtakem več kot za obleko. K temu pride še strošek za kino, gledališče in druge zabave, ki je lani znašal 216 milijard lir.

Največ denarja potrošijo Italijani za hrano, pijačo in zabave.

KRUT NOREC

V Kataniji na Siciliji so zaprli 70-letnega Jožeta Di Stefano, ker se je pred dvema letoma skregal z ženo Rozo ter jo razjarjen zaklenil v kurnik. Vsak dan ji je dal kruha in vode in je dolge mesece ni spustil ven. Orožniki so jo te dni vso sestradano in polno nesnage povlekli na svetlo. Toda zaradi prestalega trpljenja je reva kmalu umrla. Da bo stari drugič vedel, da v kurniki spadajo kokoši in ne zakonita žena, so ga po vsej pravici zaprli.

NAVIHAN DEČKO

Vincenzo Barbaro je v Italiji znan po tem, da z lahkoto zbeži iz zaporov. Pred 10 leti se je v znani rimski ječi Regina Coeli kaj vem kako preoblekel v orožniškega stotnika ter se z ravnateljstvom avtomobilom mirno odpeljal. Ko so kasneje zaprli njegovo mater, je spet lepo zagodel: opravljen kot orožniški častnik je prišel ponjo »uradno« v spremstvu 2 pravih karabinjerov, ki jima je na cesti ukazal, naj se mu priključita.

Te dni so Vincenca vnovič ujeli, a je izjavil, da misli ostati le kratek čas v gostih.

Stranpota slovenske politike na Tržaškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

grizenega sovražnika Slovencev župana Bartolija. Politični veleum si je umišljajal, da je s tem naredil mojstrsko potezo. V resnici se je sam Bartoli na račun njegovega hlapčevstva ironično šalil, resni Italijani so se iz Agneletta glasno norčevali, v slovenski javnosti je pa mož izzval le vsesplošno zaničevanje.

Trmastega Agneletta pa vse to ni iztreznilo. Držal se je pač čvrsto smernic, ki jih je Mirko Javornik, ideološki poročevalec Slov. kat. skupnosti, postavil, kot smo že omenili, oktobra 1954: »Tržaški Slovenci je poudaril« bodo pod novo oblastjo uživali toliko narodnih pravic, kolikor jim jih bo voljna priznati Italija, in kolikor su jih bodo s pametno politiko znali zagotoviti sami.

V čem obstoji slovenska »pametna« politika, je pa Javornik v svojem glasilu Slovenski dom prav jasno povedal 14. aprila 1942 ob prvi obletnici Mussolinijeve zasedbe Slovenije: Z zasedbo pred letom dni je Ljubljana z delom slovenskega ozemlja doživela srečo, da je postala sestavina fašističnega imperija.«

Tak je torej ideolog Slov. Kat. skupnosti

in Slov. dem. zveze. Z njim koraka v sklenjenih vrstah Agneletto.

KAJ STE ZA TO DOBILI?

Vendar mi nočemo nikomur delati krivice. Razumevanje imamo za sleherno politiko, če le prinaša tukajšnjim Slovincem resnične narodne koristi.

Naj torej Agneletto dokaže, kakšne koristi je prinesla njegova politika našemu narodu! Mi ne vidimo nobene!

Demokristjani, za katere je Agneletto zapovrstjo glasoval, niso zaradi tega niti za las spremenili svojega sovražnega stališča do Slovencev. Bartoli ni še niti ene črke londonskega sporazuma izvedel in ga, v kolikor je od njega odvisno, ne bo nikoli. Slovincem odrekajo službe, ki jim po londonski pogodbi pritičejo, potujčevanje slovenske zemlje se neovirano nadaljuje!

Naj nam Agneletto in Simičič povesta, katero nešteti krivic, ki se gode Slovincem, sta doslej s svojo hlapčevsko politiko preprečila. Niti najmanjše! Kaj sta torej za svoje vdinjanje dobila? Za narod — ponavljamo prav nič!

Kadar katera stranka kljub krivicam, ki padajo po tlačnem narodu, podpira njegove tlačitelje, posledice ne morejo biti druge kot pogubne. Na Koroškem se nam je rodilo nemškutarstvo, pri nas se pa nehote pripravljajo tla političnemu gibanju petolizniškega lahonstva, kakor ga na žalost že vidimo v Beneški Sloveniji.

Vendar nam je v veliko tolažbo zavest, da pristaši SDZ in SKS k sreči ne obstajajo iz samih Agnelettov in Simičičev. V njunih skupinah so hvala Bogu v pretežni večini poštenjani in narodno zavedni Slovenci, ki se s tako politiko voditeljev niti malo ne strinjaajo, temveč jo odločno odklanjajo. Od teh pričakujemo, da se bodo znali čvrsto in pravočasno upreti vsem petolizniškim težnjam svojih dveh voditeljev. Kaj naj spričo vsega tega svetujemo ljudem za volitve 27. maja? O tem bomo povedali jasno besedo prihodnjič.

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ PO NAJNIŽJIH CENAH.

Obiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglesi

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon št. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Dopisi v Tržaškem

Za narodni obstoj in gospodarski razvoj naše obale

Preteklo nedeljo predpoldne je bilo v Mavhinjah prvo volilno zborovanje Liste občinske enotnosti, ki ga je otvoril domači kandidat g. Egidij Pipan. Nastopila sta zastopnika Slovenske krščansko socialne zveze in Skupine neodvisnih Slovencev gg. Drago Legiša in dr. Janko Jež. Zaradi izredne važnosti njunih izvajanj priobčujemo obširen izvleček njunih govorov.

Dr. Jež se je v uvodu spomnil mogočnega zborovanja l. 1948, na katerem so Mavhinje slovesno razvili slovensko zastavo. Tedaj so se svečano zaobljubili, da bodo varovali slovenski značaj naše zemlje. Ta zaobljuba je bila tem pomembnejša, ker jo je izrekel kraj, ki je znan po vsem Tržaškem kot najponosnejši in narodno najbolj zaveden na našem Krasu.

Leta 1948 se je vodstvo SDZ obvezalo, da bo pomagalo Mavhinjcem pri izpolnjevanju zaobljube, toda danes se je obvezi popolnoma izneverilo. Vodstvu SDZ na teh volitvah ni bila mar usoda naše obale, temveč le njegova strankarska korist. Zato se ni priključilo Listi občinske enotnosti, na kateri nastopajo vse ostale slovenske politične skupine, temveč krenilo na svojo pot ter s tem spravilo v nevarnost bodočnost naše občine.

OBRAMBA DEVINSKE OBALE

Nalogo, da brani slovenski značaj naše obale, si je zato prevzela edino Lista občinske enotnosti. Dr. Jež je nato nadaljeval:

»Program, s katerim nastopa Lista občinske enotnosti in s katerim vas vabimo, da zanj glasujete, je naslednji:

1. Poudarjamo v prvi vrsti našo dolžnost in našo pripravljenost boriti se za splošno pomirjenje v svetu in sodelovanje med narodi ter državami. To velja še prav posebno za dosego vsestranskega pomirjenja in sodelovanja med obema narodoma našega ozemlja.

Z enako odločnostjo si bomo prizadevali za spravo med vsemi našimi slovenskimi občani. Pozabimo na razprtije, ki nam niso nič v korist, ki so naše ljudi po kraških vaseh samo razdvajale in onemogočale njihov složni nastop v obrambo višjih narodnostnih koristi vsega našega ljudstva na Tržaškem. Premalo nas je, da bi si dovolili luksuz zagrizene strankarske borbe, od katere naš preprosti človek ne more imeti prav nobene koristi.

2. Zahtevali bomo najširšo avtonomijo in proglasitev popolne proste cone kot sredstva za politični in gospodarski dvig našega področja. Avtonomijo v okviru pokrajinske samouprave nam zagotavljata že državna ustava, vendar so na delu ljudje, ki jim avtonomija ne prija, ker bi to škodovalo njihovim koristim, ki nimajo nič skupnega s koristimi prebivalcev tržaškega ozemlja. Ustanovitev integralne proste cone s posebnimi zaščitnimi ukrepi za krajevne industrije pa je sredstvo, da more dobiti Trst gospodarsko ravnovesje, ki ga je z drugo svetovno vojno in z novo državno razmejitev izgubil.

Mednarodno gospodarsko izmenjavo na našem ozemlju bomo olajšali samo, če bomo dobili prosto cono in z njo oprostitev plačevanja carin, davkov na proizvodnjo, splošnega dohodninskega davka in drugih bre-

men. Na ta način in samo na ta način bo možno priskočiti na pomoč hirajočemu tržaškemu gospodarstvu, malim in srednjim trgovskim, obrtniškim in industrijskim podjetjem. Le tako bi prišlo na našem ozemlju do ustanovitve novih industrij. Le tako bi najprej omilili, nato pa po stopnjah odpravili brezposelnost in povečali istočasno življenjsko raven našega preprostega delovnega človeka.

3. V okviru praktične občinske dejavnosti se bomo zavzemali, da se obstoječa občinska zakonodaja spremeni tako, da se občini zagotovi čim širša samouprava in da morejo občani dejansko odločevati o vseh občinskih zadevah. Občinsko poslovanje je treba namreč postaviti na širše demokratične osnove, in sicer tako, da se volivci obveščajo o poslovanju ter uspehu uprave.

Zato se kandidati Liste občinske enotnosti obvezujejo vzpostaviti z volivci čim tesnejše in trajnejše stike, da se ne bi še dalje dogajalo, da bi do takih stikov prišlo samo v volilnem času, ko so razne skupine na delu za mrzlično pridobivanje glasov, medtem ko na volivce preradi pozabljajo, ko so si zagotovile razne stolčke.

4. Uveljaviti je treba dejansko enakopravnost med tu živčima narodoma, kar pomeni, da mora slovenski živelj na tem ozemlju dobiti vse tiste pravice, ki mu jih priznavajo najosnovnejša človečanska načela, sprejeta v Listino Združenih Narodov, ustava italijanske republike in določbe Londonskega sporazuma o soglasju med Jugoslavijo in Italijo glede bodoče usode bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja.

GOSPODARSKA OSAMOSVOJITEV

Pri izvajanju osnovnih načel občinskega upravljanja pa zagovarja Lista občinske enotnosti gospodarsko osamosvojitve občine. Da se to doseže, je predvsem potrebno:

1. Poiškati ustrezne gospodarske vires za razvoj nabrežinske kamnoseške industrije, ker le tako bomo dvignili raven našega delavca in odpravili pojav brezposelnosti, da našim fantom ne bo treba hoditi s trebuhom za kruhom daleč po svetu. Naši kamnolomi so prevažen vir blaginje za vse naše občane. Posvetiti jim moramo največjo skrb. Skrbeti moramo predvsem, da bodo na razpolago kvalificirani domači delavci, ker le tako ne bo več nobene potrebe, da bi tukajšnji podjetniki najemali delovno silo v tujih daljnih krajih. V tej zvezi se poraja spet vprašanje o spremembi našega dvoletnega industrijskega tečaja v Nabrežini v triletno strokovno šolo s kamnoseško specializacijo. To je treba za vsako ceno doseči.

2. Pri oblastvih je treba posredovati v korist in napredek našega kmetijstva in ribolova ter doseči, da bi vodstvo teh dveh gospodarskih panog, ki sta tako važni za našega Kraševca, prišlo v slovenske roke. Saj je vsakomur znano, da danes skrbijo za naše kmetijstvo in ribištvo ljudje, ki so se s kmetovanjem in ribarjenjem seznanjali med štirimi stenami, za pisalnimi mizami, in ki jim ni nič mar, če našega kmetovalca vsevpred razlašajo in pri nas, na naši obali ustvarjajo nam tuje ribiške skupnosti, ki so

zgolj v službi najbolj obsojanja vrednega raznarodovanja.

Nujna je med drugim tudi reklasifikacija naših zemljišč, ker je to osnovni pogoj za pravično davčno obremenitev. Skrajno krivično je, da plačuje naš kmetovalec tu na skalnatem Krasu prav iste zemljiške in s temi povezane davke, kakršne plačuje italijanski kmet za najrodovitnejša polja po prostranih ravninah italijanskega polotoka. To krivično davčno obremenitev našega podeželskega človeka so začeli izvajati že po prvi svetovni vojni. Čas je, da se to preneha!

3. Za oživitev našega občinskega gospodarstva je treba tudi pospešiti turistično dejavnost na naši obali in v ostalih krajih občine. Že danes, ko so turistične naprave pri nas šele v povojih, prihajajo Tržačani, Goričani in Tržičani zelo radi v Devin in Sesljan. Isto velja za tujce, posebno za Avstrijce. Tržačani tudi radi zahajajo v ostale naše vasi, da se rešijo vtisa, da živijo v neprijetni kletki, v kakršno je danes spremenjen Trst. Za pospeševanje turistične dejavnosti je treba mnogo narediti. Sesljan in Devin imata vse možnosti, da postaneta izredno privlačni točki, od česar bi imeli vsi občani največjo korist. Zato je treba med drugim priskočiti na pomoč predvsem domačim podjetnim ljudem, ki so pripravljeni sodelovati pri takšni smotrno zamišljeni akciji v korist turističnega razvoja naše prelepe obale. Sramota je, da v Sesljanu še nimamo pralnice, zimskega kopališča, vode na trgu in javnega stranišča.

4. Lista občinske enotnosti zahteva čimprejšnjo dovršitev vseh tekočih javnih del, kot na primer dovršitev gradnje predvidenih šol, med drugim v Slivnem, Štivanu, Cerovljah in Sesljanu, vrtecev ter hiralnice v Nabrežini.

5. Po stopnjah je treba odpraviti stanovanjsko krizo, in sicer z gradnjo ljudskih hiš tudi v vaseh, kjer je ta potreba občutna. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da bi takšna gradnja ljudskih hiš postala zahrbtna preteza nekaterih krogov za naseljevanje tujcev na naših tleh in nasilno raznarodovanje naših vasi.

6. Lista občinske enotnosti zagovarja tudi asfaltiranje vseh važnejših občinskih poti. Posredovala bo tudi za ureditev pokrajinskih cest.

7. Obnoviti in urediti je treba kanalizacijo po vseh naseljih.

8. In končno je treba razširiti telefonsko in avtobusno mrežo za vse naše občine.

NIKAKEGA UDINJENJA KOMUNIZMU!

Nato je nastopil g. Drago Legiša, ki je izčrpno obrazložil nastanek Liste občinske enotnosti ter pojasnil razloge, ki so Slovensko (krščansko socialno) zvezo vodili, da je skupno nastopila z ostalimi slovenskimi političnimi skupinami.

Ker na različnih shodih po Tržaškem govorniki liste SDZ — v pomanjkanju stvarnih razlogov — obmetavajo zastopnike SKSZ in SNS z najogabnejšimi psovki in z najostudnejšim natolcevanjem, je g. Legiša v kratkih, toda jasnih besedah odločno zanimal kakršnokoli udinjanje teh dveh političnih strank komunizmu.

O krščanskem svetovnem nazoru in naši veri v zapadno demokracijo — je dejal D. Legiša — se nimamo od nikogar ničesar na-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Dopisi iz Goriške

SEJA MESTNEGA SVETA

Občinski svet v Gorici je pretekli teden zboroval dvakrat, in sicer v sredo ter petek. Svetovalci so razpravljali o zdravstvenih razmerah v Podgori ter poudarili veliko nevarnost za vse mesto, če se zares obnovi v Ronkah novo letališče za ves civilni promet v Juljski krajini.

Kako hudo občutijo vodilni goriški krogi grozeči udarec, priča brzojavka goriškega župana ministrskemu predsedniku Segniju, v kateri med drugim pravi, »da Gorica napeto pričakuje vladne ukrepe, ki naj okrepijo gospodarstvo mesta ne pa rušijo«.

Občinski svet je po daljši razpravi, ki so jo spremljale prave jeremijade, soglasno odobril resolucijo, ki mu jo je predložil upravni odbor, v kateri poziva vlado, naj prepereči usodni ukrep, ki pomeni za Gorico pravi politični in gospodarski polom.

Mestna uprava je zopet v hudem sporu z Ribijevim podjetjem. To je na prefekturi vložilo upravno tožbo, ker je županstvo prepovedalo avtobusom voziti po Korzu. Občinski svet je skoro soglasno pooblastil županstvo, naj v tožbi vztraja.

Jeza in razburjenje vodilnih krogov v Gorici nista mogla še utihniti, ko jih je zopet razburil nov ukrep. Gre namreč za novo ureditev sodišč.

Vlada je predlagala osnutek zakona, ki obnavlja prizivno sodišče v Trstu, h kateremu naj bi spadala tudi okrožna sodišča v Gorici, Vidmu, Pordenonu in Tolmezzu. Istočasno pa naj se od goriškega okrožnega sodišča odtrgata tržiški okraj in Gradč, ki naj se podredita tržiškemu. To je zares strahotno ponižanje Gorice v brezpomembno mesto.

Proti tej nevarnosti je že protestirala odvetniška zbornica in župan dr. Bernardis je zopet odposlal svoje protestne brzojavke.

Če bi bili Slovenci le malo škodoželjni, bi dr. Bernardisu in njegovi »komori« iz srca privoščili udarce, ki jih mora ob 50-letnici doživljati. Mož bo morda vsaj sedaj občutil žalostno usodo, ki jo slovenska narodna manjšina v Italiji preživlja že skoro 40 let, ko mora vedno protestirati proti krivicam in ukrepom, ki živo režejo v korenine njene bitnosti. Mi pa škodoželjnosti ne poznamo, pač pa solidarno z Italijami izjavljamo, da obsojamo iz vsega srca ukrepe, ki spreminjajo našo Gorico v neznanostno mesto.

PODGORA

Goriški občinski svet je v sredo preteklega tedna med drugim razpravljal tudi o zdravstvenih razmerah v Podgori, ki so se hudo poslabšale, odkar je začela obratovati nova tovarna za izdelovanje rayona. Zato smo se Podgorci razveselili, ko smo zvedeli, da je občinski svet sklenil uvesti v kratkem natančno preiskavo o škodljivosti plinov, ki se širijo pri izdelovanju rayona. V preteklem tednu sta si tovarno ogledala goriški župan in vseučiliški profesor dr. De Chigi iz Padove. Občinska uprava je naprosila medicinski institut v Padovi, naj izvede znanstveno preiskavo. Stroške bo seveda morala plačati predilnica.

V zadnjih tednih smo imeli v naši fari veliko pogrebov. Ob koncu aprila nas je zapustil že priletni domačin Anton Delpin, ka-

teremu je sledila mlada Nives. V začetku maja pa smo pokopali 80-letno Petro Markič. Istega dne je po daljši bolezn umrl 57-letni Andrej Terpin, dan na to pa nas je zapustila najstarejša Podgorca Perko Klementina, ki ji je bilo nad 91 let.

V torek preteklega tedna pa smo spremili k večnemu počitku izredno delavnega ter od vseh Podgorcev spoštovanega tovarniškega delavca in posestnika 62-letnega Karla Bolčina. Do smrti ga je povozil avtobus, ko se je ob dveh popoldne g. Karel na kolesu odpravil z doma na delo.

Kako zelo je poštenega moža spoštovala vsa Podgora, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo obilno število vaščanov pa tudi Goričanov. Domači pevci so pokojniku v slovo zapeli lepe žalostinke. Sorodnikom vseh pokojnikov izrekamo globoko sožalje, zlasti še gospe Bolčinovi in sinu Ivanu.

Napetost med sindikati in vodstvom naše predilnice se je hudo poostriala. CISL je obvestila upravo podjetja, da bodo delavci stavkali od četrtega do nedelje po 4 ure dnevno, ako se med tem ne začne pogajanja.

OSLAVJE

Kar smo pričakovali in želeli, se je zgodilo. Na seji v sredo preteklega tedna je goriški občinski svet med drugim odobril tudi podaljšanje vožnje avtobusa št. 8 do gornjega Oslavja. To se bo zgodilo po vsej verjetnosti 1. junija. Tega sklepa bodo vsele vse Oslavke, še bolj pa bodo zadovoljne, ko bo začel avtobus zares voziti.

Drugače pa je naše zanimanje osredotočeno na zgradnjo vodovodnih naprav v Pevni in na Oslavju. Nestrpno pričakujemo, da se dela začnejo in da bomo končno pili zdravo vodo. Čujemo, da je naš domačin Anton Primožič prostovoljno pristal na gradnjo vodnega zbiralnika na koti 188., ki je njegova last. Tako je bila nevarnost razlastitvenega postopka, ki bi brez potrebe le ovirala pričetek gradbenih del, odstranjena. Naš domačin je po pametnem prigovarjanju vplivnih domačih mož spoznal, da pomeni vodovod izredno korist za vso našo vas in Štmaver ter se je končno domenil z zastopniki goriškega županstva.

ŠTMAVER

Štmaverce so v ponedeljek popoldne iznenađo vznemirili množestveni strelji iz strojnice, ki so se razlegali s Sabotina. Pozneje smo zvedeli, da je duševno bolni in božjastni vojak Maregalli ustrelil svojega tovariša 23-letnega Angela Nubianija iz Trevignana. Težko ranjeni vojak je bil zadet v prsni koš, v levo in desno roko ter se je zaradi hudih ran zgrudil na tla. Takoj so ga prepeljali v bolnico v ulici Brigata Pavia. Pomoč zdravnikov pa ni mogla nesrečnemu fantu rešiti življenja. Še isti večer je umrl. Starši so sinovo truplo odpeljali v rodni kraj, kjer so ga pokopali.

ŠTEVERJAN

Naša občinska uprava je v predpreteklem tednu razdelila med reveže izredno podporo, ki jo je, kar smo v listu že poročali, prejela od prefektore. Delavci, ki so zaposleni pri delovišču, sipajo sedaj gruč na cesto iz Grojne do Sovence; obzidali bodo tudi prostor pred župniščem.

V nedeljo dopoldne je bila seja občinskega sveta. Svetovalci so razpravljali o gradnji otroškega vrtca za vso občino. Kakor smo poročali, je država že odobrila potrebno posojilo za novo poslopje.

SOVODNJE

V zadnjem dopisu smo poročali, da bo goriški Zavod za gradnjo ljudskih hiš sezidal tudi v naši občini poslopje s šestimi stanovanji. Nova zgradba bo stala 13 milijonov in 405 tisoč lir.

V preteklem tednu so začeli deliti za mesec maj sladkor, kavo in tudi liter semenškega olja po cenah proste cone. Gospodinje ne bodo s tem prav zadovoljne, ker bodo ta mesec dobile manj sladkorja in kave. Želijo pa, da bi uprava proste cone delila tudi oljivo olje.

IZ DOBERDOBA

Naš župan Mirko Ferletič se na vse načine trudi, da bi dvignil izobrazbo naših vaščanov. Zato je pretekli mesec priredil in osebno vodil poseben sadjarski tečaj, ki se ga je udeležilo 29 mlajših domačinov. Prav tako sedaj vodi tečaj nemščine, ki ga obiskuje precej domačinov.

To kulturno delo opravlja mož, ki je dokazal tudi v svojem praktičnem gospodarstvu, da je vesten, izobražen in napreden kmetovalec. Zato ga moramo pred vso javnostjo pohvaliti.

Takega vzpona je sposoben le človek, ki ga prešinja velika ljubezen do rodne grude in je duhovno ter telesno povezan s svojim ljudstvom.

KRMIN

Krminski konzorcij se je že začel pripravljati za obrambo proti toči v letošnjem poletju. Pred 14 dnevi je bil sestanek, ki ga je sklical predsednik deželnega sveta dr. Culot, da se zastopniki občin in raznih organizacij razgovorijo o ustanovitvi deželnega središča za obrambo proti toči. Na seji je kmetijski nadzornik dr. Marzano poročal predvsem o dejanskih uspešnih dosedanje borbe proti toči, ki se je dobro obnesla. Želeti pa je, da kmetovalci redneje plačujejo prispevke.

V nedeljo, 6. maja, so se zbrali člani krminskega konzorcija za obrambo proti toči. Prisotni so bili tudi zastopniki oblastev in sindikatov. Izčrpno so se razgovorili, kako bo moral poslovati konzorcij v mesecih juniju in avgustu, ko toča po navadi najbolj ogroža pridelke naših kmetovalcev. Letos bo to obrambo vodil še vedno krminski konzorcij, ker niso mogli še ustanoviti deželnega središča za vso Goriško.

ZA TUJSKI PROMET

Goriški odbor za turizem se neprestano trudi, da bi čim več tujcev privabil v mesto. Za letošnji junij pripravljajo razne razstave in tekme. Na sporedu imajo tudi tekme izučnih policijskih psov. Teh se bodo udeležile policije iz raznih držav, tudi iz Jugoslavije. Druga privlačnost bodo konjske dirke na starem stadionu. Gledali bomo tudi neizogibne umetne ognje in še marsikaj drugega. Namen je dober, kaj pride v blagajno, bomo pa šele videli.

SV. BIRMA V GORICI

Na binkoštno nedeljo v stolnici takoj po pontifikalni sv. maši, to je kmalu po 11. uri. Na Travniku popoldne ob 16. uri.

Vsako soboto v nadškofjski kapeli, če je Prezvizišni doma.

Beneška Slovenija

IZ SREDNJEGA

Za našo vas je bil začetek maja zelo žalosten. Saj smo tedaj pokopali kar tri nesrečnike, domačine, ki so našli smrt v mrzli tujini, v Belgiji. Med njimi je mati 4 majhnih otročičev, 32-letna Šuligoj Marija. Umrla je zaradi bolezni. Po njej žaluje mladi mož z otročiči.

V premogovniku Tomines v Belgiji je zasulo 23-letnega Štulina Emila. V Gorenjem Trbiju zapušča starše, ženo in hčerkico, ki se je rodila po njegovi smrti. Tretja žrtev pa je 25-letni Hvalica Alojzij iz Černetičev. Nesrečni mladenič je že novembra padel v kalkih 200 metrov globoko jamo v rudniku, a so tudi njega šele konec aprila prepeljali na domače pokopališče. Zapušča starše, brate in sestre!

Pogreb teh žrtev so spremljale solze vseh vaščanov. Kdo bi se ne zjokal ob grobu ljudi, ki so odšli mladi in polni upanja v tujino, da bi si tam prislužili kruha zase in za družine. Sedaj so se pa vrnila mrtvi domov!

Kako ljubijo Beneški Slovenci svojo zemljo, nam jasno kaže prav to, da si vsakdo želi biti vsaj pokopan na domači božji njivi. Zadnje novičke petrošijo sorodniki, da pokojnikom izpolnujejo to vročo željo. Naj vsem trem pokojnikom sveti večna luč, sorodnikom pa iskreno sožalje.

PRAPOTNO

Komisariat za zdravstvo je naši občinski upravi nakazal pol milijona lir, da zgradi nov vodnjak v naselju Sv. Peter.

IZ TIPANE

Neusmiljeno kosi letos smrt pri naših delavcih v tujini. V Švici sta se ponesročila že dva naša domačina. Prvi je doma iz Brezij, drugi iz Karnajte. 25. aprila je bolezen strla domačina Kosarutto Alojzija, 56-letnega zidarja, ki je delal več let v Franciji. Tudi njega so sorodniki prepeljali domov ter ga 30. aprila položili k večnemu počitku na rodnem pokopališču. Žalujoči družini naše sožalje.

IZ SOVODENJ

Hranilnica za vloge in posojila je dala naši občini 20 milijonov lir posojila za popravilo cest. To je prav lepa vsota, zato upamo, da bodo z njo lahko popravili vse ceste. Letos so naše poti zelo slabe in se po njih težko vozi, kajti dolga in huda zima in pozneje še deževna pomlad sta jih popolnoma razrila. Upamo, da bodo pri teh delih zaposlili precej delavcev in da se bo vsaj v nekaterih družinah gospodarsko stanje izboljšalo.

ŠEMPETER SLOVENOV

Vsa naša dolina se čudi, da more biti Cudrič Petra, por. Velesič, tako huda mati. Pretekli teden je vsa razburjena prišla v šolo v Dolenjem Brnasu in pretepla Albina Korena, učenca drugega razreda, ker je prejšnji dan žalil njenega otroka. Učiteljica se je tako prestrašila, da je padla v nezavest in da so ji morali ljudje nuditi prvo pomoč. Toda ženski tudi to ni bilo še dovolj. Šla je v Blažutičevo hišo in tudi tam pretepla ne-

kega otroka. Zaradi tega se bo morala jezljiva ženska zagovarjati pred sodiščem.

Bopibi v Tržaškem

(Nadaljevanje s 4. strani.)

učiti. Najmanj pa so opravičeni, da nam kaj očitajo ljudje, ki so v teh povojnih letih pobabili ter spridili vse protikomunistično gibanje na Tržaškem.

S kakšno pravico se n. pr. g. Josip Terčon upa danes trditi, da noče imeti s komunisti ničesar skupnega, če je sam leta 1952 sklenil z njimi pravcato kravjo kupčijo in s komunisti štiri leta vladal? Kje in kdaj se je g. Terčon boril proti komunizmu? Ali morada s tem, da je 7 let protizakonito dobavljal občini? Iz tega jasno sledi, da pri vsaj zadevi zanj in njegove ne gre za ideološko borbo, temveč le za strankarske ali celo osebne koristi. Kajti, če bi v nabrežinski občini resnično šlo za ideologijo, je nadaljeval govornik — bi vam jaz danes ne govoril s tega mesta in bi sploh ne kandidiral na Listi občinske enotnosti.

Skupni nastop demokratičnih Slovencev s komunisti nikakor ne pomeni, da se bomo odrekli vplivu, ki nam pritiče v bodoči občinski upravi. Nasprotno! Naša resnično demokratična zaveza ter dosedanje vseskozi pošteno udejstvovanje v javnem življenju vam jamčita, da bo naš vpliv le zrastle v obeh vseh našega ljudstva.

Govornik je končal s pozivom, naj vsi zavodni Slovenci glasujejo za Listo občinske enotnosti, ki edina lahko premaga močno italijansko nacionalistično listo ter s tem prekrži načrte, ki jih nasprotniki kujejo zoper naš narod.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Mussolini je z ministri stopil v zapuščene prostore in tu se kot zadnjo malico dobili kruh in sir...

Naslednji dan so napravili z ugibanjem, kako naj bi se s krajevnimi odbori partizanov v Comu pogodili, da jim zagamejo življenje in prosti prehod v Švico. Dne 27. aprila so sestavili novo kolono skupaj z nemškimi oddelkom. V avtu sredi kolone, je bil Mussolini, preoblečen v nemškega vojaka; v naslednjem avtu se je vozila njegova nečlopljiva Klareta.

Ob dveh popoldne je prvi oklepni avtomobil trešil ob cestni barikadi pri kraju Musso. Vsi so urno poskakali z avtomobilov; z brega proti cesti ob jezeru so pridivljali prostovoljci z naperjenimi puškami. Eden izmed njih je kljub preobleki spoznal Mussolinija.

O tem dogodku so napisali že desetine knjig. Vsa po svoje. Resnica pa je, da je večna pravica kot s tajno silo vlekla oblastneža in njegove pojdase ravno v kraje, kjer so prej uganjali njihovi priganjači najhujša zlodejstva.

Ljudstvo si je s tajno grozo šepetalo o teh zločinah in čakalo na obračun. Zvedelo je, da se gruča črnih mogotcev z zakladi in tajnimi spisi umika ob jezerih proti Alpam. Zato je bilo vse v pozoru in ni bilo nič slučajnega, da sta boreca odporniškega gibanja spoznala Benita Mussolinija.

Posepnila sta si in javila nemškemu poveljniku kolone, da morajo vsi na cesti počakati, dokler ne prispejo ukazi višjega partizanskega poveljništva.

Med pogajanjimi za prehod se je okrog avtomobilov in preplašenih hierarhov, zbiralo vedno več partizanov in domačinov. Nemška kolona se je z dovoljenjem partizanskega poveljstva odstranila in prepustila svoje nekdanje zaveznike lastni usodi.

Med množico, ki je že vedela za predajo Nemcev, je tedaj završalo, da so v enem izmed beguncev spoznali samega Mussolinija. Vse je objel srd, ker jim je še bil živo v spominu strašni dogodek, ki so ga prejšnje leto povzročili črnosrajčniki okrog Donga. Pri nekem spopadu decembra meseca so ujeli več borcev za svobodo.

Enega izmed njih, Henrika Carontija, so na strahovit način mučili. Vlivali so mu v usta vrelo olje in ga nazadnje položili na razbeljeno peč, da je med nečloveškimi mukami umrl.

Tudi drugega spopada so se domačini živo spominjali. Izvršil se je nekaj dni pred Mussolinijevem begom skoro na istem kraju, kjer so ga zdaj ujeli. Spet je padlo nekaj borcev; te je ljudstvo neslo v pogrebni sprevedu na domače pokopališče. Že bližje svetega kraja so fašisti začeli streljati v spreved, v ženske in otroke. Krste so padle na tla. Tedaj je kapucinski pater stopil pred

napadalce, si razgalil na prsih cerkveno obleko in gromko zavpil: »Če hočete še krvi, streljajte v moje prsi, toda spoštujte vsaj mrtve!« Osramočeni so se črni napadalci umaknili.

Toda, glej, že čez nekaj dni je skrivnostna usoda palmala nekdanjega oblastneža Mussolinija prav v rolke sorodnikom tistih mučencev. Za vse zločine, ki so jih zakrivil nad nedolžnim ljudstvom njegovi binčiči, je moral tudi on plačati s svojo glavo.

Ločili so ga od njegovih in ga s Klareto vred odpeljali v kraj Guilino di Mezzegra. V preprosti kmečki pristavi je še prenočil. Naslednji dan popoldne so na ukaz partizanskega polkovnika Valeria zagrmeli na vijugasti poti pod neko vilo strelji — in konec je bilo moža, ki je za lastno slavo, svoj narod in državo vrgel v prepad.

Dva črna križa, potegnjena na surovem zidu, povesta mimoidočemu, kje je bil konec.

TRIKRAT »HELL«

Končale pa se niso črne zgodbe, ki se plečejo okoli prekrasno mamiljivega parka in belega gradu Miramara, ki se na kraški skali ogleduje v sinjih valih, ko plivkajo v mesočini ob gladki prod... kakor da bi lepe vile vabile in mamile mogotce, da se jim približajo; toda ko sežejo po čarobni lepoti in omamnem napoju, trščijo sami v prepad; beli grad vabi v objem svojega razkošja, a gonje mu, kdor ga je okusil...

Skoro zadnje ure pred koncem vojne, tik pred razsulom in propadom tiranov Evrope je še enkrat zvalila mračna usoda zadnje oblastnike med svoje bele zidove.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor s književnikom Lojzetom Rebulo

autorjem romana „Babilon“

Te dni je bilo v tržaški javnosti veliko govora o Vašem novem romanu, ki bo v kratkem izšel v Ljubljani. Ali nam lahko poveste, kakšna je vsebina tega romana?

Roman hoče podati nekakšen izsek, seveda pogojen na avtorjevo gledanje, kar je za literarno delo nujno, iz našega življenja na Tržaškem v poslednji dobi anglo-ameriške zasedbe. V njem sem skušal podati podobo slovenskega človeka od izobraženca do delavca, ujetega v moro povojne tržaške zagate, ki je za nas Slovence pomenila tudi narodno odrinjenost, strankarsko zaslepljenost in gospodarsko nemoč. Vse to pa ne v okviru nekega lokal-patriotičnega domačijstva, ampak na ozadju revolucije in širše slovenske usode. Kot torej vidite, mi je šlo v tem delu za vse prej kot za kakšne skandalistične senzacije, da ne rečem za kakšno drobno osebnost obračunavanja, kar je bilo zmerom povsem tuje ne samo mojemu pisanju, ampak se prej mojemu osebnemu ravnanju. Dalje pa se v vsebino ne bom spuščal, saj bi na primer o glavnem junaku lahko rekel, da je to tip skisanege, za življenje ne sposobnega sanjača, nelepega in neelegantnega moškega s kmečko izbočenimi lonicami, brez brk, ki mu izza vratu zafrkljivo molli strgan trakec od sukne, pa bi potem čez kakšen dan utegnil dobiti po pošti kolkovan papir z lepo tipkano obtožnico, o, ki me v slabši italijanski in v še slabšem prevodu mojega stavka dolži obrekovanja. Kaj naj Vam še povem o romanu? Da je dolg približno tri sto strani, da je napisan v dušku, kot se pravi; da sem ga mislil zato pred objavo predelati. In da sem spoznal, da so mi šele zadnja doživljaja ponudila gradivo za epilog, ki bo morda učinkovito, v ironičnem crescendo dopolnil njegovo kompozicijo. Roman naj bi se namreč končal tako, da bi njegov glavni junak, do neke mere nerealen pesnik, ki je v svoji malce navijni domoljubni ljubezni hotel dati z malo knjižico »pričevanje rodu, ki ga je ljubil«, končal pred sodiščem. In med razpravo o kraji ameriških cigaret in drugo razpravo o zlerjanju dveh »venderigola« z Rdečega mosta naj bi se ta klavirni junak zagovarjal, da je ... Toda spet tvegam tisti kolkovani papir.

Ali je res, da ste v romanu opisali vrsto ljudi iz tržaškega življenja?

Odkar sem prišel zaradi odlomka romana pred sodišče, me v resnici ljudje gledajo malo postrani, češ — tale ima nekaj za bregom — kakor da bom takoj za vogalom izvlekel beležnico in si zabeležil kakšno več ali manj izlikano brado, kakšen več ali manj pordeč nos, kakšno plešo ali polplešo, na podlagi česar bi se utegnil kdo v knjigi spoznati. Za naše razmere, kjer mora posebno besedna kultura orati še v deviška tla, to naposled ni nič čudnega, čeprav bi bilo drugje, v kakšni manj primitivni sredini, denimo v kakšnem Parizu, to dokaj smešno. Vsekakor pa drži, da umetnost še nikoli ni črpala svojega gradiva iz zraka, saj je bila vedno v vplivnem odnosu z okoljem, v katerem je nastajala. Prav tako pa drži, da ni nikoli prisegala na istovetnost neke brade ali nekega nosu ali neke pleše. Saj so v območju nekega poglobljenega umetniškega snovanja, kjer gre za vse drugačne vrednote, takšne pritiskline presneto malo važne. Važno je samo, koliko sebe da umetnik v svoje delo, svoje občutljivosti, bolečine, obupa, vere, krvi. Seveda pa imajo ljudje vedno možnost, da raziskujejo, ali je Tolstoj dal Levinu v Ani Karenini svojo brado, ali ga je naredil obritega. In če mu je dal brado, da ji skušajo prešteti kocene.

Kaj menite o svobodi pisatelja pri opisovanju tipov iz resničnega življenja?

Kolikor vem, ni pravne določbe, ki bi prepovedovala pisatelju opisovati resnične človeške tipe, seveda v kolikor pisatelj sam meni, da se mu to umetniško izplača. Takšni, kakršni so, so namreč resnični ljudje na splošno za junake v umetniški mnogo preklavrni. Da postanejo nekaj, je treba, da jih pisatelj opremi s čim drugim kakor s kakšno kocinasto pritliklino. Naj Vam dam nekaj zelo domač primer iz gospodinjstva; tako je nekako kakor s papriko, ki postane užitna šele, ko jo gospodinja nadenje z rižem in z začimbami. Znano je, da je celo Tolstoj, ki mu je manjkalo ustvarjalne fantazije, oblikoval mnoge izmed svojih umetniških likov po resničnih ljudeh. Toda mar mislite, da bi bili zelo vzhičeni, ko bi na primer zagledali pred sabo model njegove čudovite Nataše iz Vojne in mira? O, tati bi razočarani tudi ob najlepšem dekletu. Kaj šele, ko bi naletel nanjo, ko bi vsa prehlajena kuhala kakšno influenco.

Kateri pisatelji so doslej vplivali na Vaše književno delo?

Laže bi Vam odgovoril na vprašanje, s katerimi pisatelji sem se doslej bavil. O sebi ne morem ravnoreči, da sem bral preveč. A zato sem se skušal z ustvarjalci, ki so me posebej pritegnili, čim temeljiteje spoznati. Tako sem se na koncu gimnazije bavil dalj časa z Nietzschejem. Nato, na univerzi sem si po vrsti izposodil vsa dela Paula Claudela. Nadaljnje pomembno srečanje, ki sem mu tudi v svojem pisanju trenutno podlegel, je bil Knut Hamsum. Toda moje daleč največje doživetje je bil vsekakor Tolstoj. Zadnje čase pa se ukvarjam s Thomasom Mannom.

Kaj pa Vaši stiki s slovensko književnostjo? Doslej ste navajali samo tuja imena.

S slovenskim slovstvom sem se seznanil razmeroma pozno, ker mi je kot študentu italijanske gimnazije slovenska knjiga prihajala v roke čisto slučajno. Toda potem ko sem v višji gimnaziji odkril Prešerna, sem se k slovenski literari približal s

tistim svetim drhtenjem, ki ga je zmožen le človek. ki mu je hotel fašizem oropati jezik in dušo. Le da sem imel svoja največja doživljaja med pesniki. Poleg Prešerna, ki ga vedno po malem prebiram, je Zupančič, ki sem ga imel do nedavnega najraje. Nato Murn in Kette. Moderna sploh, seveda s Cankarjem vred, ki ga berem z rastočim občudovanjem. To svoje doživetje moderne sem nedavno prikazal tudi v noveli. Po moderni pa spet Kosovel.

Kaj menite o sodobni slovenski književnosti?

Soditi o sodobnikih je težko. Vendar mislim, da je slovenska literatura danes odločno naseljena na mrtvo sipino. Neznatna književna žetev, vseskozi ali grobo šablonsko ali fo. mali. t. čeno votlo pisanje, predvsem pomanjkanje tiste brezpogojne človeške prizadetosti, brez katere vsaka umetnost odpade. Kajti kar pravi sv. Pavel o vsakovrstni vednosti, ki da je brez ljubezni prazno cinglanje, isto velja o umetnosti, ki ji ni osnova občutena človečnost. Kar pa mora človeka najbolj zaskrbeti, je nedoživeto privajanje vplivov, ki posebno pri mladih grozi, da prekrijejo naš narodnostni stržen. Tukaj na meji je slovenski človek žal še preveč zavarovan proti takšni nevarnosti. Zame ni dvoma, da se mora naše slovstvo prebiti do svojega novega izraza le preko tistega mečija, ki mu pravimo slovenski človek, slovenska zemlja, slovenska bit. Ali kakor je čudovito povedal pesnik Gradnik v pesmi, ki jo je poklonil Sidru: »Cemu brezmejnost, ki nas le v plitvino — bo zapeljala? Svojo domovino — na zvezde zoži, ki so nad teboj: — tu orji, sej, tu točji kri in znoj.« Samo če bomo ustvarili nekaj vrednega kot Sloveni, bomo ustvarili nekaj vrednega tudi kot Evropejci. Ali kakor je spet rekel Gradnik: »Svoj ogenj vžgi in vžgal ga boš tujini.«

Kateri od slovenskih pisateljev se Vam zdijo najmodernejši, najgloblje ujeti v tok današnjega časa?

Eden, ki je že kmalu štirideset let mrtev, in eden, ki že deset let ne piše: Ivan Cankar in Ivan Pregelj.

Vaši načrti?

Rad bi napisal tržaški roman, roman asimilacije našega človeka v tem mestu toda odmaknjeno, brez tiste drhteče bolečine, s katero je napisal Babilon. V načrtu imam tudi vrsto krajših podob iz našega mesta. In ko bi imel čas — neko srednjeveško fantazijo. Trenutno pa — kot rečeno — mislim na gradivo za epilog.

FRANCE PAVLOVEC

TRIGLAV

France Pavlovec

je slovenski slikar. Rodil se je v Trnovem pri Ilirski Bistrici leta 1897. Slikarske umetnosti se je učil v Ljubljani in Zagrebu. Sedaj živi na Ježici pri Ljubljani.

Pavlovec je izredno plodovit umetnik. V glavnem slika pokrajine, upodablja pa tudi tihoožnja in portrete. Največ motivov so mu dali Posavje, Gameljni, Rašica, gorenjski svet, Soška dolina in Istra. Njegove razpoloženske slike so prrsrečno domače, lirčno navdahnjene ter spadajo med najboljše pri nas.

Iz njegovih del se odražata globoka čustvenost in prodiren smisel za barvno skladnost. Je nadaljevalec impresionističnega izročila, a brez naturalističnih teženj.

Razstavljal je v Beogradu, Zagrebu, Rimu in drugod.

KULTURNE VESTI

V prostorih Tržaškega umetniškega krožka je bila razstava del našega škedenjskega slikarja-samouka Silvestra Godine. Razstavljenih je bilo 25 oljnih slik, ki kažejo viden napredek, če jih primerjamo z deli, ki jih je razstavil lani v galeriji Rossovi. Godina ne išče novih smeri, temveč slika naravo takšno, kot je v resnici.

V Ljubljani so ustanovili Gledališče mladih, ki ga vodi režiserka Balbina Battelino-Baranovič. Njegov namen je, vzbuditi v mladem človeku smisel in zmožnost za opazovanje življenja okrog sebe, za razločevanje dobrih od slabih del ter za spoznavanje samega sebe. Sodelujoča mladina bo sama pripravila prizore za uprizoritve. Do zdaj se je prijaviilo za sodelovanje kakih 250 otrok. Vse delovanje gledališča bo kar se da preprosto in enostavno, brez kuliserij in brez drugih kostumov.

Eden najuglednejših slovenskih pianistov prof. Anton Trost je pred kratkim imel v Ljubljani koncert, na katerem je izvajal skladbe Frescobaldija, Brahmsa, Novaka, Sivica in Chopina. Profesor sedaj živi stalno na Dunaju, kjer uživa kot glasbenik velik ugled.

Na letošnjem tretjem mednarodnem festivalu v Parizu, ki bo konec junija, bo nastopilo tudi Slovensko narodno gledališče iz Ljubljane. Uprizorilo bo Cankarjeve Hlapce v režiji Slavka Jana.

Pred kratkim je SNG iz Trsta gostovalo s Pirandelovo dramo Henrik IV. v Kopru in Mariboru. Uprizoritve tržaških umetnikov je navdušila koprsko in mariborsko občinstvo. Dramski ocenjevalci so ob tej priložnosti poudarili, da je Pirandelovo delo zaživelo v žaru svojevrstne prepričljivosti ter pustilo vtis jasne zamisli in notnega stilnega okvira.

GOSPODARSTVO

ČEBELE — ZDRAVNICE LJUDI

Kmet in posebno sadjar prav dobro vesta, kako so čebele koristne. Z letanjem od rastline do rastline prenašajo cvetni prah in s tem omogočajo oploditev cvetk. Brez oploditve bi ne bilo sadu niti na sadnem drevju niti na mnogih drugih rastlinah, kakor n. pr. detelji. Vrednost medu je komaj delček koristnosti čebel. Že pred tisočletji so mnogi trdili, da je koristen tudi pikl čebele, češ da se s tem lahko ozdravi marsikatera bolezen, ki muči človeka. Danes so tudi to zadevo globoko proučili in potrdili učinkovitost pika čebele. Čebele zdravijo človeka s strupom. To se dogaja tudi pri kačah, katerih strup — pravilno in pravočasno uporabljen — je v določenih primerih edino znano zdravilo. Strup čebele učinkuje proti mnogim boleznim in baje tudi proti raku. Ta zgine, ker čebela izloči s pikom velike množine mravljične kisline.

Strup, ki ga izločajo čebele, je predvsem važen tudi za borbo proti revmatizmu. Ta bolezen trpinči in onesposablja za delo milijone ljudi.

Res je, da imamo danes proti revmatizmu izborno zdravilo kortison, ki pa je predrago in si ga ogromna večina ljudi ne more kupiti. Skromna in ponižna čebelica lahko nadomesti »aristokratski« kortison. V ZDA smotno pridobivajo strup čebel in je v tamkajšnjih lekarnah v prodaji pod imenom »apicosan.« Bolniškom vbrizgajo strup pod kožo in uspehi so zelo zadovoljivi, posebno pri revmatizmu mišic, pri bolečinah v ledjih, pri sklepnem revmatizmu, pri različnih kožnih novotvorbah (rak itd.) S tem strupom so začeli zdraviti tudi alkoholizem.

V zadnjem času pa naj bi čebele neposredno služile tudi za zdravljenje jetike.

Mnogi čebelarji so večkrat z žalostjo ugotovili, da jim je poseben molj uničil satovje in voščenine. Ta molj je edina na svetu žival, ki lahko prebavi vosek.

Znanstveniki sedaj iščejo tisto snov, ki usposobi molja, da prebavi vosek. Če jo odkrijejo — baje so jo že — ne bo posebno težko zdraviti jetiko, to je uničiti Kochov bakiel, ki je do sedaj nedosegljiv, ker je zavaran s posebnim voščenim mešičkom.

Kemična sestavina čebelnega strupa še ni popolnoma znana. Na vsak način vsebuje mravljično kislino, poleg katere so ugotovili tudi razne vitamine.

KROMPIRJEVEC JE ŽE TU!

Na prve odrasle hrošče krompirjevca so pri nas naleteli že pred mesecem dni. Danes so na krompirju že ličinke, to je zalega jajčec, ki jih je odložila samica letečega hrošča.

To je prvi rod krompirjevca. Če ga ne bomo uničili takoj, bodo odrasle ličinke zlezle v zemljo, se tam zabubile in iz bub se bodo razvili novi leteči hrošči. Ti zopet zaležejo jajčka, iz katerih se iznova razvijejo ličinke. Ličink drugega roda je mnogo in zato je škoda zelo velika.

Zavoljo tega moramo z vsoto resnostjo in skrbijo zatreti prvi rod. Če ga je malo, ga lahko uničimo z roko. Če pa ga je več, potem moramo škropiti. Učinkovitih škropiv je na trgu vse polno, a najprimernejša sta

»gesarol« in »arzenat«, o katerih smo pisali zadnjič v članku »Črvivost sadja.«

SI ŽE ŽVEPLAL TRTE?

Kdor tega ni še naredil, je že mnogo zamudil, ker v boju proti oidiju največ zaleže prvo žveplanje. Zato smo že konec marca v našem listu objavili nekakšen koledar za žveplanje in škropljenje trt.

Prvo žveplanje naj se izvrši z navadnim, to je s prašljivim žveplom. Kdor še ni žveplal, naj to sedaj opravi z bakrenim žveplom, to je s prašljivim žveplom, kateremu je bila že v tovarni dodana določena količina modre galice (zolfo ramato). — Vsa žveplanja naj se do cvetenja izvršijo s koloidalnim žveplom, katerega raztopimo v brozgi modre galice in apna (ali asporja). Na 100 litrov brozge primešamo 200 gramov koloidalnega žvepla. (Pazi, koloidalno žveplo ni isto kot navadno!) — Ob cvetenju bomo zopet žveplali z navadnim, prašljivim ali bakrenim žveplom.

NOČI SO ŽE TOPLEJŠE

Toplota presega že 9° C, pri kateri se prične razvijati peronospora. Če bi poleg tega še deževalo, bi to še bolj pospešilo razvoj peronospore. Zato mora biti škropilnica pripravljena. Doma moraš imeti tudi modro galico in apno ali aspor, da bo škropivo takoj pri rokah. Za prvo škropljenje proti peronospori zadostuje 1/2 kg modre galice na 100 litrov brozge. Za drugo škropljenje (konec maja) zvišamo količino modre galice na 3/4 kg za 100 litrov brozge, za nadaljnja škropljenja pa raztopimo v 100 litrih 1 kg modre galice. Večje količine niso potrebne, glavno je, da je brozga pravilna.

Sportni pregled

NOGOMET

Braziljanci so doživeli še en poraz in to v Londonu. Zgubili so s 4:2 in s tem neslavno končali svojo turnejo po Evropi. Stari Mateos je igral odlično in se naravnost norčeval iz brazilske obrambe. Angleži bi zaslužili še boljši izid.

V nedeljo je Trstina spet zgubila, a na njeno srečo se je še slabše izkazala Novara ki bo tako po vsej verjetnosti nazadovala. Do konca tekmovalja so samo še tri tekme. Pro Patria je že pokopana, Novara pa bi morala dobiti vse tri tekme, pod pogojem, da Lanerossi ali Trstina vse tri izgubita. Na drugem mestu bo pa Milan. Tako je letošnje italijansko prvenstvo A lige praktično že zaključeno.

V Jugoslaviji je bila zelo lepa tekma med Crv. Zvezdo in Zelezničarjem. Najboljše moštvo je pokazalo, kaj zna. Kot preroben je zaigral Spartak in potolkel Dinamo kar s 6:2. Tudi Hajduk nadaljuje s svojimi zmagami. To pot je bil njegova žrtev Radnički, ki je izgubil s 4:0. Ostaj izidi: Budućnost - BSK 1:0, Sarajevo-Proleter 6:0, Zagreb-Vojvodina 5:1 in Velež-Partizan 2:2.

Prejšnjo sredo je v tekmi med Partizanom in Radničkim Milutinović tudi dejansko napadel vratarja Radničkega. To priložnost je vratar izbral in položil nevarnega srednjega napadalca, ki mu je najbrže že večkrat poslal žogo v njegovo svetišče, z dobro pomejenim udarcem na tla. Nogometno sodišče je obema petelinoma prepovedalo tri mesece igrati. Tako bosta lahko ohladila svojo vročo kri.

TENIS

V tekmah za Davisov pokal so predstavniki italijanskih tenistov premagali Poljake s 3:0, Danci so

Za škropljenje z »asporjem« raztopimo vsakokrat po 200 gramov prahu v 100 litrih vode; v prav skrajnih primerih, če bi bil napad peronospore posebno hud, zvišamo količino asporja na 250 gramov. Če škropimo z asporjem, mu ne smemo primešati apna, pač pa lahko dodamo koloidalno žveplo (200 gramov na hl), tako da se istočasno borimo proti oidiju in proti peronospori.

BOBRI V ITALIJI

Svobodnih bobrov v prosti naravi v Italiji sicer ni, pač pa živi okoli 45.000 teh živali v obrtnih vzrejališčih, ki dajejo letno okoli 25.000 kožuščekov. Ker predstavlja vsak kožušček srednjo vrednost 6.000 lir, pomeni to skupno okoli 150 milijonov. Z domačo proizvodnjo bobrovih kožuščekov pa ni še krita italijanska potreba po tem blagu, kajti v Italiji je preveč žensk, ki si želijo oziroma lahko kupijo kožuh iz bobrovine in zato mora domača industrija uvoziti letno nad 100 tisoč kožuščekov. — Vseh rejcev bobrov je v Italiji okoli 700, ki so združeni v posebni organizaciji.

Bobre vzgajajo tudi v drugih državah, na primer v Jugoslaviji. Najbližje jugoslovansko vzrejališče bobrov je ob Rižani v koprskem okraju, kjer gojijo sedaj okoli 50 živali, a bodo najbrže že letos vzrejališče povečali.

BISTRA GLAVICA

Mati je zamesila kruh in šla s sinom na njivo. Čez čas je poslala otroka domov pogledat, če kruh že »gre«. Testo je bilo v goladi na klopi in je že padalo v čevlje pod klopo. Sin se vrne k materi: »Kruh še ne gre, obuva pa se že!«

ZADELA GA JE

On: »Če pogledam človeku v oči, pa že vem, kaj misli o meni!«

Ona: »To vam véasih pač ni prijetno!«

DOMISLICA

»Veš, potem sem mu rekla, da ga sploh nočem več videti...«

»In je šel?«

»Ne, ugasnil je luč.«

se pa bolje izkazali od domačinov v Pragi, kjer so s 4:1 odločili srečanje v svojo korist. Zelo slabo so se odrezali tudi Jugoslovani v Beogradu proti Angležem.

Ne smemo pozabiti, da so bili Jugoslovani tik pred drugo svet. vojno najboljši teniški igralci v Evropi. Toda Punčec, Mitić in Palada si niso znali vzgojiti dobrih naslednikov. Kaka vrzel je nastala za njimi, dokazuje dejstvo, da igra še sedaj v predstavnictvu Palada, ki že l. 1939 ni bil več mlad.

AVTOMOBILIZEM

V Monaku, majhnem principatu na francoski obali Ligurskega morja, se vrše vsako leto velike avtomobilske dirke. Letos je nastopilo 17 najboljših pilotov na svetu. Po izredno zanimivi tekmi je s 7" prednosti premagal Anglež Moss znamenitega Argentince Fanga. Proga se vlje preko principata skozi malo pristanišče in je dolga 3.145 m. Prevoziti so jo morali 100-krat. Najboljši je vozil s povprečno brzino 104,514 km na uro. Kdor vzdržal to stopnjo hitrosti tri ure, mora imeti zares jeklene živce!

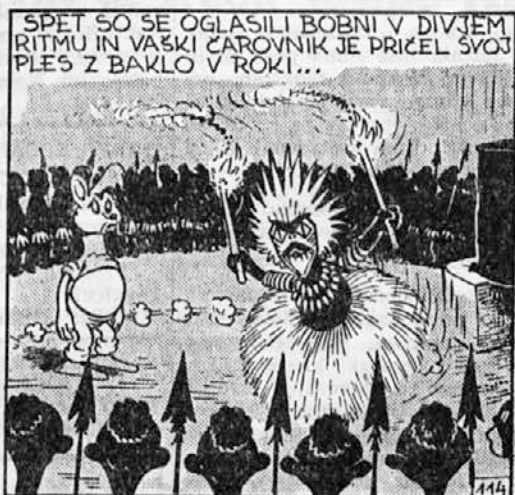
BOKS

V Milanu je Tržačan Duilio Lođ branil svoj naslov evropskega prvaka proti odličnemu špansku boksarju Hermandezu. Le temu je po drugem odmoru uspelo raniti Lođ v desno obrv, da je začel krvaveti. To je Lođ spravilo iz ravnotežja zgubil je živce in bil skoraj do konca tekme odločno slabši. Zadnje 3' se je zboljšal in sodnik je odločil, da sta bila oba tekmovalca enaka. Če bi bila tekma v Spaniji, bi njen izid bil gotovo drugačen. Sedaj bi že imeli novega evropskega prvaka!

KOSARKA

Državno predstavnitvo Jugoslavije je klonilo pred boljšim francoskim moštvom. Videlo se je, da so se Francozi za to srečanje solidno pripravili, a Jugoslovani so bili le zelo borbeni, vse ostalo pa jim je manjkalo. Izgubili so s 50:32.

25

Za
naše
najmlajšeZ
v
i
t
o
r
e
p
e
c
v
A
f
r
i
k
i

Zarja pred zatonom

»Mi ga zares darujete«, je neverno vprašala. »Po vsem, kar sem Vam povedala?«

»Čemu ne«, je »komignil«. »Če ga želite obdržati, je že dovolj.«

»Čuden duhovnik ste«, je reklo dekle z rahlim nasmehom. Omeščale so se ji poteze in zazdela se je mlajša. »Obdržim rožni venec samo zato, ker je lep.«

»Prav; samo zato, ker je lep«, je odvrnil župnik. Odšel je. Ko je stopil skozi vrata, je pogledal napis na tablici poleg gumba za zvonec. V zlatih črkah je bilo vrezano v les »Adrijana Doren.«

»Drobec granate me je zadel v tilnik«, je dejal Ador. Brazgotina je skoraj zginila. Posledice so pa ostale — na očeh.« Govoril je počasi in pogladil mehke Adrijanine lase.

Sedela je na tleh ob njegovih nogah in mu položila glavo na kolena. »Pripoveduj še«, se je oglasila.

»Te ne dolgočasi?«

»Ne, ne.«

In v resnici se ni. Zdaj je že večkrat prihajala na obiske. Vseč ji je bilo v tej tihi hiši poslušati njegov glas ali mehke melodije, ko je igral na klavir. Niti se ni upirala, ko jo je včasih poljubil — nežno, brez žara, kakor za slovo. Ador je včasih govoril tudi o ljubezni, toda kot o neki zgubljeni, zanj prepovedani stvari. Adrijana je potrpežljivo poslušala, kakor da so v njegovih besedah sami prividi, kot se berejo v knjigah. Toda njej, ki je v desetih letih preizkusila vse nižine življenja, je bilo vseč čitati tudi iz take knjige. Zdelo se ji je, da Ador zida gradove v oblake kot vsi slepci, ki žive svoje posebno življenje. Če bi tako ne bilo, bi umrli. Samo zato je Adrijana Adorju pritrjevala in ni ugovarjala z jedkimi besedami, kakor bi storila s komerkoli drugim. Ker ji je ta mož, ki je ni mogel videti, vzbujal strah in spoštovanje, je pritrjevala njegovim sanjam.

»Kaj si počela danes, Adrijana?«

In ona, ki ni bila lažnivka, si je pri njem z neverjetno lahko to izmišljala, da je pripravljala čipke za oltar v cerkvi, da je poslušala radio, da je obiskala neko prijateljico, ki se pripravlja k poroki. Peklo jo je, da laže, toda zdelo se ji je, da hoče Ador ohraniti čisto podobo o njej, kakor si jo je sam naslikal. Sicer pa, kaj jo je to stalo?

Ko je nekega dne prišla na obisk, je čutila, da je v zraku nekaj novega. Obraz sluga Jožeta, po navadi vljuden, a neprodiren,

TEDENSKI KOLEDARČEK

20. maja, **nedelja**: Binkošti Bernardin
 21. maja, **ponedeljek**: Feliks, Jelina
 22. maja, **torek**: Helma, Boža
 23. maja, **sreda**: Deziderij Milorad
 24. maja, **četrtak**: Marija, Cveta
 25. maja, **petek**: Gregor, Zdeštan
 26. maja, **sobota**: Elevertij, Dragica

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 16. maja si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	627—632 lir
avstrijski šiling	20,75—24,50 lir
100 dinarjev	89—93 lir
100 francoskih frankov	155—158 lir
Funt šterling	1630—1690 lir
nemško marko	148—150 lir
pesos	13—16 lir
švicarski frank	146,50—147,50 lir
zlato	715—719 lir
napoleon	4600—4700 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 20. maja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 15.00 Glasba za naše malčke; 15.30 Glasba po željah; 20.30 Bellini: »Mesečina«, opera v 2 dejanjih.

Ponedeljek, 21. maja ob: 14.00 Slovenski folklorni motivi; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Italijanske kulturne revije; 22.15 Dvorak: Simfonija št. 5.

Torek, 22. maja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.40 Koncert baritonista Marijana Kosa; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder - W. S. Mangham: »Moj prijatelj Jack«, igra v 3 dejanjih.

Sreda, 23. maja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Vokalni tercet Metuljček; 21.30 Koncert pianista Gojmira Demšarja; 21.50 Gotovac: Simfonično kolo; 22.00 Sodobni slovenski pripovedniki.

Četrtek, 24. maja ob: 18.34 Koncert tenorista Pavla Pokornjaja; 19.15 So'a in vzgoja; 20.30 Slovenski folklorni motivi; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.15 Schumann: Simfonija št. 1.

Petek, 25. maja ob: 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 18.40 Koncert pianista Marijana Sancina; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Priljubljene melodije poje sopranistka Ondina Otta; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 26. maja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači odmevi; 16.40 O kester Carlo Pacchiori; 18.00 Koncert basista Ettore Gerija; 19.15 Sestanek s polušalkami; 21.15 Zbor Slovenske Filharmonije.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 240: Nad 30 let že bivam v istem stanovanju, za katero smo doslej plačevali blokirano najemnino. Stanovanjska pogodba je pisana na mojo mater. Ker pa je mama pred kratkim umrla — sem njen edini dedič — trdi lastnik hiše, da je s tem zapadla tudi najemninska pogodba. Zato naj bi se z njim moral nanovo pogoditi za najemnino, ki jo gospodar smatra za prasto. Poročen sem in imam 2 otroke. Ali lastnik hiše lahko zahteva povisek, to je najemnino, ki ni vezana?

Odgovor: Po duhu zakona o blokiranih stanovanjskih najemninah lastnik hiše nima prav in bi Vi moralj še naprej uživati ugodnost blokirane najemnine. Tako bi prav gotovo razsodil sodnik, ki bi morebitno moral odločati o tem sporu. — Če bo lastnik ubral sodniško pot, Vam svetujemo, da si vseeno poiščete primernega odvetnika.

Vprašanje št. 241: Komuniste, posebno ruske, imenujemo tudi »boljševike«. Od kod izvira ta naslov? Ali je beseda »boljševik« psovka?

Odgovor: Beseda »boljševizem« je nastala l. 1903, ko je v Londonu bil kongres predstavnikov ruske socialdemokratske stranke. Vseh delegatov je bilo 58, ki so jih razni delavski krožki bili v Rusiji tajno, to je ilegalno (nezakonito) izvolili. Na kongresu so razpravljali o pravilniku in poslovniku ter o politiki stranke. Lenin je bil tedaj vodja levega radikalnega krila, Martov pa bolj zmernega, desničarskega. Bilo je več glasovanj o posameznih resolucijah, a odločne večine ni doseglo nobeno krilo in kongres se je razblinjal. Nekateri delegati so že odšli, ko je prišlo do zadnjega glasovanja z naslednjim izidom: Lenin je dobil 19 glasov, Martov 17, trije delegati pa so se glasovanja vzdžali. Lenin je torej dobil večino ali po ruski »bolšinstvo«, Martov pa manjšino ali »menšinstvo«. Tako sta se razvili potem besedi »boljševizem« in »menševizem«. Pod besedo bolševizmom moramo torej razumeti radikalno revolucionarno strujo, ki ne pozna kompromisov, pod menševizmom pa zmernejšo strujo, ki hoče rešiti socialno vprašanje polagoma, z reformami. — Menševiki niso priznali londonskega glasovanja in naslednja leta — vse do l. 1917 — so pokazala, da je bila večina ruskega delavstva na strani menševikov. V drugi polovici l. 1917, to je po meščanski revoluciji in odstavitvi carja, so si boljševiki (Lenin) priborili na kongresu delavskih delegatov zmago n oktobra meseca izvedli proletarsko revolucijo, ki je kmalu pometla z zmernejšo strujo. — V zapadnem, to je nekomu-

nističnem svetu je večkrat beseda »boljševik« psovka, pri ruskih komunistih pa odlika. Zato se imenuje ruska komunistična partija KPSS (b), kjer pomeni črka (b) »boljševikov«.

Vprašanje št. 242: Imam potonke (peonije), ki so imele pred leti velike cvete, sedaj pa majhne. Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Potonke izrabijo zemljo, kot vsaka rastlina. Če so potonke grmičaste jih moramo pognojiti s kompostom in primernim sestavljenim umetnim gnojilom. — Če so potonke travnate oblike in se vsi nadzemski deli v jeseni posušijo, jih moramo razredčiti, ker se s časom korenine prepletejo. Istočasno pa jim je seveda potrebno pognojiti. Tudi za te je najprimernejši kompost, kot dodatno umetno gnojilo pa rožena moka (iz rogov). Najbolje je, da izvršimo vsa dela okoli potonk že konec jeseni ali vsaj v naslednjem februarju.

PEVSKI KONCERT

Prosvetni društvi »Igo Gruden« in »Nabrežina« vabita na **pevski koncert**, ki bo v kino dvoranji v Nabrežini v nedeljo, 20. t. m. ob 16. uri. Sodelujejo pevski zbori iz Sv. Križa, Zgonik-Saleža, Sempolaja ter Nabrežine. Vabimo k obilni udeležbi!

DOBER SPOMIN

Profesor: »Zmagovalec se pravi latinsko ‚victor‘.«
 Olga (v mislih): »To si bom lahko za omnila, saj je njemu ime Viktor.«

Po nekaj mesecih...

Profesor: »No, kako se pravi po latinsko zmagovalec?«

Olga: »Milan.«

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

je bil to pot nasmejan. Ko jo je Ador pozdravil, se ji je zdel njegov glas bolj doneč in nekam nepotrpečljiv. Res ni mogel čakati in ji je brž povedal, kaj je. Nekoč je že upal, da bo spregledal. Toda mnenja zdravnikov so bila različna, zato se je vdal v usodo. Zdaj je pa bil pisal nekemu nemškemu zdravniku. Ta mu je na podlagi radioskopij odgovoril, da njegov primer ni obupen.

»Te dni bom odpotoval« — je rekel — v Bonn. Profesor Meicke me bo pregledal.

Sedela sta drug ob drugem. Ador je stiskal njene roke. Prsti so mu drgetali.

»Srečen sem«, je tiho rekel.

Še krepkeje jo je stisnil. »Potem bo vse bolj« — je s poudarkom zatrdil. Ona je priklimala brez odgovora. Mislila je, da bo res vse drugače — in to jo je navdalo z otožnostjo.

Ko se je tisti večer vrnila domov, je našla pismo ravnatelja zavetišča. Pisal ji je, da se je Tinče drugače odločil, kot je bilo sklenjeno ob njenem zadnjem obisku. Fant hoče takoj vstopiti v višji zavod. Pismo je dvakrat zaskrbljivo prebrala. Imela je denar, a ne dovolj, da bi lahko oba mirno živela. Razen tega je mislila, da bosta oba ob določenem času šla iz Italije. Nameravala je oditi v kako oddaljeno deželo, kjer bi je nihče ne poznal. Tisto noč je malo in slabo spala. Tinče je bil pripravljen ostati še eno leto v zavetišču. Čemu je zdaj menjal misel? V enem letu bi ona marsikaj uredila. Neki znanec ji je bil svetoval, da je prihranke vložila v neko podjetje, dobiček bi se pa pokazal šele čez eno leto.

Naslednje jutro se je odpeljala v zavetišče k sinu. Ravnatelj ji je povedal, da je skušal dečka pregovoriti, a prvič je naletel na njegovo odločno voljo. Adrijana je tudi skušala sina prepričati, toda brez uspeha. »Prava«, je na koncu vzdihnila. »Poiskala bom pripraven zavod in bom prišla pote.« Končno se je otrok med solzami nasmejal. V ozkem obrazu, olivne barve, se je blestelo dvoje mandeljnovih očes z zlatim leskom kot pri materi. Gledale so ponižno in sanjavo.

»Obljubiš, mama?«

»Da, dragec.« Nasmeh je razširil obraz, svetli zobje so se zalesketali. Tinče je bil zdaj popolnoma miren. Vedel je, da se sme na mamino besedo popolnoma zanesti.

Adrijana je šla h kosilu v restavracijo, a se je kmaj dotaknila jedi. Prvič v desetih letih se je čutila vznemirjeno. Čutila je, da nekaj ne gre tako, kot je upala.

Ko se je vrnila domov, si je v sprejemnici prižgala cigareto. Topel jesenski zrak je vel skozi okno in prinašal prijeten vonj zadnjih cvetlic z vrta. Zabrnel je telefon. Sprva ni hotela dvigniti slušalke. Imela je preveč skrbi, da bi sprejela kako povabilo na večerjo. Potem se je le odločila in stopila k telefonu. Ko je zaslišala Adorjev glas, ji je pognal val rdečice v obraz. »Čez pol ure odpotujem«, ji je povedal. Doslej ji še ni telefoniral, niti je ni vabil na obiske. Danes jo je pa poklical, da jo pozdravi.

»Nočem, da me spremljaš na postajo, Adrijana. Bilo bi preveč žalostno.«

(Nadaljevanje sledi)